

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра суспільних дисциплін

07/10-127М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних/семінарських занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«Психологія творчості та обдарованості»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Психологія»
спеціальності 053 «Психологія»
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою
з якості ННІ економіки та
менеджменту
Протокол № 5 від 28.01.2026 р.

Методичні вказівки до практичних/семінарських занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Психологія творчості та обдарованості» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Психологія» спеціальності 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» денної та заочної форми навчання [Електронне видання] / Смольська Л. М. Рівне : НУВГП, 2026. 13 с.

Укладач:

Смольська Л. М., кандидат психологічних наук, доцент; доцент кафедри медико-психологічних дисциплін НУВГП.

Відповідальний за випуск: Сокаль В. А., кандидат педагогічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри суспільних дисциплін НУВГП.

Рецензент, керівник групи забезпечення спеціальності: Шпак Світлана Григорівна, доцент, к.психол.н., доцент кафедри суспільних дисциплін НУВГП.

© Л. М. Смольська, 2026
© НУВГП, 2026

ЗМІСТ

ВСТУП-----	4
РОЗДІЛ 1. ТЕМАТИЧНИЙ РОЗПОДІЛ ГОДИН С/ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ-----	5
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО С/ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ-----	5
Семінарське/практичне заняття 1. Творчість та креативність особистості-----	5
Семінарське/практичне заняття 2. Методи та умови розвитку творчості та обдарованості. Ігровий інтелект-----	6
Семінарське/практичне заняття 3. Обдарування, креативність та якість життя, його зв'язок з успішністю-----	7
Семінарське/практичне заняття 4. Дослідження здібностей в інструментально-змістовому арсеналі психолога-----	8
Семінарське/практичне заняття 5. Проблеми, сенс, стратегії та способи розвитку здібностей в онтогенезі-----	9
Семінарське/практичне заняття 6. Проблеми яскраво обдарованих дітей-----	9
Семінарське/практичне заняття 7. Психологічний супровід в підлітково-юнацькому віці для спрямування обдарованості на самореалізацію-----	10
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА-----	12
РОЗДІЛ 3. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ-----	13

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Психологічна реабілітація» належить до вибіркового компоненту бакалаврської ОПП четвертого року навчання. Вивчення її передбачає ґрунтовні інтегральні знання та вміння здобувачів освіти із вивчених дисциплін а також тих, які вивчаються паралельно. Дана дисципліна є вкрай актуальною в умовах війни для ліквідації та профілактики її наслідків.

Мета та завдання: Метою вивчення курсу «Психологія творчості та обдарованості» є: вчитись розглядати творчість та обдарованість в контексті професійного запиту на виявлення ресурсу для відновлення, корекції, терапії; вчитись практично використовувати ці вміння у конкретних професійних кейсах.

Завдання: опанувати теоретичний матеріал, методи дослідження й розвитку творчості та обдарованості, формувати відповідні прикладні навички застосовувати творчість, виявляти та розвивати обдарування для набуття смислів, подолання труднощів, відновлення після втрат в умовах війни.

Передумовами вивчення дисципліни є: вікова психологія, дитяча психологія, проєктивні методи дослідження особистості, основи психологічного консультування, психологія здоров'я.

Компетентності, які формує та розвиває дисципліна:

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

СК 1. Здатність оперувати категоріально- понятійним апаратом психології.

СК 2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК 4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК 6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

СК 7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК 9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

СК 10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК 11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання (ПР):

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2 Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел в т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну

позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості.

РОЗДІЛ 1 ТЕМАТИЧНИЙ РОЗПОДІЛ ГОДИН С/ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ Теми	Назва теми с/практичного заняття	Кількість годин денна/заочна		№ с/практ. заняття
		Практични х/семінарсь ких р-т	Самостій ної р-ти	
1	Творчість та креативність особистості	2/0	6/10	1
2	Методи та умови розвитку творчості та обдарованості. Ігровий інтелект	2/1	9/11	2
3	Обдарування, креативність та якість життя, його зв'язок з успішністю	2/1	9/11	3
4	Дослідження здібностей в інструментально-змістовому арсеналі психолога	2/2	8/11	4
5	Проблеми, сенс, стратегії та способи розвитку здібностей в онтогенезі	2/2	9/12	5
6	Проблеми яскраво обдарованих дітей	2/2	10/12	6
7	Психологічний супровід в підлітково-юнацькому віці для спрямування обдарованості на самореалізацію особистості	2/2	9/11	7
Всього годин:		14/10	60/78	

РОЗДІЛ 2 МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО С/ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Семінарське/практичне заняття 1. Творчість та креативність особистості.

Змістове наповнення. Актуальність курсу, його основні категорії та предметна проблематика. Творчість як об'єкт наукового дослідження та практичного запиту. Методи дослідження творчості. Творчість у дослідженнях та концепціях видатних вітчизняних та зарубіжних психологів. Сутність, класифікація, мотивація творчості; структура творчого процесу. Самоаналіз захоплень, неформальної та інформальної освіти в контексті теми. Складання мотиваційної презентації «Про творчість, креативність та як вони стосуються мрії майбутньої професії». Перегляд презентацій та обговорення їх змісту.

Мета: систематизувати знання про феномен творчості, опанувати методи діагностики креативності та усвідомити роль творчого потенціалу в майбутній професійній діяльності психолога.

Завдання 1. Ознайомтесь з темою за лекційним матеріалом та рекомендованими джерелами. Виконайте творчий проєкт-презентацію «Творчість, креативність та як вони стосуються моєї майбутньої професії». Вимоги до презентації (формат PechaKucha або TED-style):

Ч. 1: Мій професійний образ (Хто я як психолог?).

Ч. 2: Креативність як інструмент (Які творчі методи я буду використовувати: арт-терапію, метафори, психодраму?).

Ч. 3: Творчість як профілактика вигорання (Як моя креативність допоможе мені залишатися в ресурсі?).

Під час складання презентацій використовуйте метод «3-2-1»: глядачі мають записати 3 цікаві ідеї, знайти відповідь на 2 запитання та отримати 1 пораду.

Завдання 2. Складіть візуальну «Карту своїх захоплень», розділивши її на три сектори:

1. Неформальна освіта набута та запланована (курси, тренінги, майстер-класи з сертифікатами).
2. Інформальна освіта (книги, YouTube-канали, подорожі, спілкування – те, що хочете залишити та заплановані).
3. Хобі, улюблені заняття.

Питання: Як кожен із цих секторів впливають та можуть впливати на смак до життя, його якість?

Завдання 3. Групова робота на занятті. Кейс-стаді «Анатомія творчого процесу». Проаналізуйте реальний приклад видатного відкриття або мистецького твору. Наприклад, історія створення періодичної системи Менделєєвим або написання «Щедрика» Леонтовичем. Що єднає різні історії? Чи можна психологу використовувати принципи творчого процесу при вирішенні професійних та особистісних задач?

Питання: Чи було у вас в житті, коли осяйне рішення приходило уві сні чи в несподіваний спосіб або просто раптом? Поділіться своїми спостереженнями за процесом появи розв'язку проблеми або ідеї.

Завдання 4. Робота в парах. Проведіть експрес-діагностику один одного, використовуючи один з проєктивних методів дослідження особистості. Спонукайте один одного в діловій парі «психолог» - «клієнт» в образі психолога по черзі клієнту самому інтерпретувати свою роботу. Що заважає, що допомагає в роботі під час використання проєктивних методик?

Література: 1, 2, 3, 4, 11.

Семінарське/практичне заняття 2. Методи та умови розвитку творчості та обдарованості. Ігровий інтелект

Змістове наповнення. Значення практичного вивчення творчості та креативності психологом у роботі з клієнтами під час консультування, корекції, терапії, коучінгу. Методики дослідження продуктів та процесу творчості та креативності, їх характеристики, що впливають на особистість. Засоби та умови розвитку творчості та креативності як інформація про клієнта: що вона дає? Які фактори потрібно з'ясувати ще? Категорія ігрового інтелекту та важливість його дослідження в роботі з проблемою клієнта.

Мета: Опанувати методи стимуляції творчого мислення, вивчити умови формування креативного середовища та дослідити ігровий інтелект як ресурс особистості.

Завдання 1. Опрацюйте теоретичний матеріал теми.

Завдання 2. Зробіть доповідь по ключових питаннях теми.

Завдання 3. Воркшоп «Створення фасилітативного середовища. Спроектуйте модель ідеального простору (фізичного та психологічного) для розвитку обдарованості в різних

контекстах: кабінет шкільного психолога; тренінговий простір; терапевтична група для людей з емоційним вигоранням.

Завдання 4. Вправа «Гейміфікація проблеми» в малих групах:

Оберіть реальний складний запит (наприклад: «Клієнт боїться змінити роботу»).

Розробіть ігрову метафору для цього запиту. Передайте метафору малюнком та рухами тіла в образі самої метафори.

Завдання 5. Дискусійні питання:

- Чим відрізняється «творче самовираження» клієнта від «арт-терапевтичного процесу»?

- Чи завжди висока креативність є ознакою психологічного здоров'я? (Обговорення концепції «темної креативності»).

- Як ігровий інтелект допомагає психологу уникати професійного вигорання?

Завдання 6. Методичне завдання для фронтального обговорення: назвіть перешкоди креативності та деякі способи їх нейтралізації психологом.

Література: 1, 2, 3, 4, 9, 10

Семінарське/практичне заняття 3. Обдарування, креативність та якість життя, його зв'язок з успішністю

Змістове наповнення. *Творчий потенціал особистості. Поняття креативність та її порівняння з поняттям творчості. Структурні характеристики креативності. Вплив креативності на успіхи в навчанні, життєвий успіх. Ігровий інтелект та креативність. Поняття обдарованості. Види обдарованості. Креативність та обдарованість. Творча особистість, креативна особистість, обдарована особистість. Обдарування та креативність в автобіографії особистості; їх вплив на життєвий успіх (на прикладі Лі Якоккі або інших видатних людей). Вивчення автобіографій та біографій як матеріалу дослідження творчого підходу до вирішення проблем різного рівня і масштабу. Виявлення ролі чинників обдарованості, креативності посеред інших, що сприяють життєвому успіху (на прикладі Лі Якоккі). Написання звітнього есе. Знайомство з есе та надання зворотнього зв'язку в групі.*

Мета: опанувати знаннями та вміннями співставляти обдарування, креативність, якість життя, життєвий успіх на прикладі біографії Лі Якоккі. Проводити паралелі з життям клієнта, пізнавати автобіографічний та біографічні матеріали видатних людей як надихаючий приклад у власному житті.

Завдання:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал теми, запишіть питання, які в даний період для вас є найактуальнішими.

2. Зробіть доповідь по ключових питаннях теми. Запропонуйте питання творчого характеру своїм колегам.

3. Ознайомившись з особливостями, умовами розвитку творчого інтелекту та впливу його на життєвий успіх Лі Якоккі, виділіть ключові випадкові речі та фактори, які залежали від Лі Якоккі, що сприяли розкриттю його обдарованості.

4. Знайдіть іншу автобіографію видатної людини та виділіть в ній фактори розвитку творчої особистості, умови її реалізації в креативних проектах. Підготуйте презентацію для виступу в аудиторії.

5. *Дискусійне питання:* Чому люди цікавляться біографіями та автобіографіями видатних людей, а не лише їх творчістю? Як психолог може використовувати матеріал біографій видатних людей?

Література: 1, 2, 3, 4, 10, 11

Семінарське/практичне заняття 4. Дослідження здібностей в інструментально-змістовому арсеналі психолога

Змістове наповнення. *Механізми розвитку творчих здібностей, креативності: підходи в освітній та організаційній видах професійної діяльності психолога. Критерії здібної та обдарованої особистості: пізнавальна мотивація, дослідницька активність, оригінальність, прогностичні здатності, ідеали та моральність. Переешкоди та стимулюючі чинники на шляху розвитку здібностей та обдарованості особистості. Технології та методи розвитку творчих інтелектуальних здібностей, обдарувань. Критерії, сенс та методи визначення здібностей. Аналіз власних творчих здібностей та здібностей інших осіб. Підбір методик дослідження здібностей відповідно до різних критеріїв. Обговорення проблематики визначення здібностей.*

Мета: Опанувати розуміння механізмів здібностей, способів їх виявлення та розвитку, ознайомитись та апробувати діагностичні методики визначення здібностей за різними критеріями.

Завдання:1. Опрацюйте теоретичний матеріал теми, запишіть питання, які є найважливішими в роботі психолога. Зробіть презентацію «Розвиток особистості через творчість та обдарованість». Включіть в неї власний досвід, розкажіть про свої творчі здібності та якусь свою обдарованість. Які ваші чесноти пов'язані з творчістю та креативністю? Вставте фотографії, що ілюструватимуть вашу розповідь. Які переешкоди ви зустрічали під час проявів власних творчих дій? Як ви з ними справлялись? Згадайте свій досвід хронологічно в різні періоди життя.

Завдання:2. Запропонуйте цікаве творче завдання по темі своїм колегам так, щоб вони використали скрипт «Дивергентне вирішення професійних задач»

Завдання:3. Складіть список методів дослідження творчості та креативності особистості з розрахунком на різні вікові групи. Підготуйтеся обговорити ці методи в малих групах, знайти те, що у вас співпало і те, що відрізнялось.

Завдання 4. Використовуючи метод SCAMPER (автор Боб Еберле), студенти мають «модернізувати» стандартну психологічну послугу (наприклад, звичайну консультацію).

S (Substitute): Що можна замінити? (Наприклад, місце проведення — парк замість кабінету).

C (Combine): З чим поєднати? (Консультація + чайна церемонія).

A (Adapt): Що запозичити з інших сфер? (Елементи квесту чи настільної гри).

M (Modify): Як змінити форму чи колір?

P (Put to another use): Як ще можна використати знання психолога?

E (Eliminate): Від чого відмовитися, щоб стало простіше?

R (Reverse): Що буде, якщо зробити все навпаки?

Завдання 5. Дискусійне питання: що вам здається істинним: «Життя дано для творчості» чи «Творчість дана для життя». Аргументуйте. Згадайте, яке саме життя хоче людина. Що означає слово «дано»? Підберіть влучний афоризм або складіть свій про творчість, життя, людину.

Література: 1, 2, 3, 4.

Семінарське/практичне заняття 5. Проблеми, сенс, стратегії та способи розвитку здібностей в онтогенезі

Змістове наповнення. *Розвиток загально інтелектуальної сфери в немовляцькому, ранньому, старечому віці. Складання пам'ятки для батьків та опікунів. Складання переліку книжок, рекомендованих для прочитання дітям у немовляцькому та ранньому віці для формування стійкого інтересу до читання. Розвиток дослідницько-природничих здібностей дітей раннього віку. Вивчення засобів, в тому числі штучно-ігрових на сучасному ринку товарів для дітей.*

Мета: Опанувати проблематику, сенс, стратегії й тактики розвитку здібностей та обдарованої особистості в онтогенезі. Сприяти засвоєнню соціальним оточенням (батьки, педагоги, опікуни) системного бачення чинників, змісту та стимулів розвитку обдарованості дітей від народження до дорослого віку, а також перешкод та деформацій інтелектуальної сфери в старечому віці і способів їх уповільнення й корекції.

Завдання 1. Опрацюйте тему. Оформіть у презентаційний звіт. Охарактеризуйте розвиток загально інтелектуальної сфери в немовляцькому, ранньому, старечому віці, склавши таблицю. Підготуйтеся прокоментувати, чому саме ці вікові групи є важливими у професійному фокусі майбутнього психолога.

Завдання 2. Зробіть пам'ятку для батьків щодо розвитку творчих здібностей дитини, в т.ч. на основі природничих експериментів, ігор і т.п.

На занятті в малих групах сформууйте спільний перелік та представте його.

Завдання 3. Зробіть пам'ятку для опікунів, психологів у будинку пристарілих, які турбуються про людей похилого віку щодо профілактики та корекції деструктивних змін пізнавальної сфери їх підопічних, де основою є творча та креативна активність. На занятті в малих групах сформууйте спільний перелік та представте його.

Завдання 4. Дискусійне питання: В чому терапевтичний ефект творчих видів активності та креативних занять для клієнтів психолога? Які категорії клієнтів можуть потребувати такої інтервенції, що передбачає творчі та креативні заняття? Якими можуть бути ці заняття?

Література: 1, 2, 3, 4.

Семінарське/практичне заняття 6. Проблеми яскраво обдарованих дітей

Змістове наповнення. *Обдарована дитина – бажання та амбіції дорослих та життєві реалії. Сенс дитячої обдарованості та її вплив на благополуччя. Визначення дитячої обдарованості. Структурні складники обдарованості дитини. Психологічні проблеми та труднощі розкриття творчого потенціалу дітей на життєву перспективу. Колишні «вундеркінди» та синдром «відмінника» в дорослому житті. Сучасні труднощі виховання та навчання обдарованої дитини.*

Підбір відеоматеріалів про дітей-вундеркіндів. Обговорення проблем освітньо-виховних впливів на яскраво обдарованих дітей; побудови стосунків дорослих з ними. Групова робота: складання інформаційного бюлетеня для психологів, педагогів та батьків окремо з питання взаємодії та організації життя обдарованої дитини дошкільного віку; молодшого шкільного віку. Обговорення.

Мета: Вчитись розпізнавати проблематику обдарованих дітей для них самих та їх оточення; формувати навички просвітницької роботи, навички корекції поведінки оточення та самих обдарованих дітей і підлітків.

Завдання 1. Опрацюйте зміст теми «Обдарована дитина, її особливості та труднощі соціалізації у фокусі діяльності психолога». Сформууйте тези змісту для виступу психолога на батьківських зборах та розміщення на «Батьківській сторінці шкільного психолога» у фейсбук.

Завдання 2. Проведіть опитування батьків та інших родичів про відмінників у їхньому класі та що відомо про їх долю. Чи склалась вона як доля успішних і щасливих людей

порівняно з колишніми «хорошистами» і «трійочниками»? Зробіть самостійний аналіз за даними, вписаними у таблицю. Наводьте конкретні факти. Зробіть висновки.

Завдання 3. Підготуйтеся до аудиторних дискусій: 1) Які плюси та мінуси обдарованих та «відмінників»? 2) Порівняйте «відмінників» та «обдарованих». Чому ці дві групи повністю не збігаються? 3) Опишіть людину, що належить до обох груп. Чи можуть в неї бути психологічні проблеми? Які? Чи легко з нею працювати психологу? Які підходи можуть бути доречними в роботі з такими клієнтами?

Завдання 4. Знайдіть відео про обдарованих дітей та їх долю (це можуть бути біографії видатних осіб сучасності). Який висновок можна зробити? Кому буде корисно обговорити факти з переглянутого відео? Чи буде це краще – показати відео та організувати обговорення, ніж просто повідомити інформацію? Зверніть увагу, як на вас вплинуло переглянуте відео.

Завдання 5. Групова робота. Ділова гра. Складіть в малих групах інформаційні бюлетені психологів окремо для педагогів, окремо для батьків з питань взаємодії та організації життя обдарованої дитини а) старшого дошкільника та першокласника; б) молодшого школяра 3-4 класу. Працюватимуть 4 групи. В заданий час кожна група створює перелік рекомендацій та представляє їх. Учасники інших груп роблять нотатки. Після всіх виступів відбувається нарада в кожній групі, на основі якої створюється інтелектуальна карта «Організація життя обдарованої дитини». Учасники діляться інсайтами, які виникли в ході роботи.

Література: 5, 6, 1, 2, 3, 4.

Семінарське/практичне заняття 7. Психологічний супровід в підлітково-юнацькому віці для спрямування обдарованості на самореалізацію

Змістове наповнення. Психологічна підтримка обдарованих підлітків. Допомога у професійному самовизначенні обдарованих старшокласників. Вивчення пропозицій дистанційної школи (на прикладі школи «Оптіма») для дітей підліткового і юнацького віку. Підбір та аналіз методик професійного самовизначення юнаків та дівчат. Способи мотивації старшокласників до цілеспрямованих систематичних занять та роль психологічного супроводу засобами підліткового клубу.

Мета: опанувати інструментарій профорієнтації обдарованої молоді, навчитися створювати мотиваційне середовище та аналізувати альтернативні форми освіти.

Завдання 1. Опрацюйте теоретичний матеріал двох останніх лекцій курсу. Підготуйтеся практично застосувати набуті знання на занятті.

Завдання 2. Експертний аналіз: «Методичний кейс профорієнтатора». Обдаровані підлітки часто страждають від мультипотенційності (здатності бути успішними в багатьох сферах одночасно), що ускладнює вибір. Підберіть «батарею» з 3-х методик для діагностики обдарованого старшокласника. Варіанти для аналізу: Диференційно-діагностичний опитувальник (Е. Клімов), Тест структури інтелекту (Р. Амтхауер), Опитувальник професійних переваг (Дж. Голланд). Яка з цих методик найкраще виявляє приховану обдарованість, а не лише сформовані інтереси?

Завдання 3. Віртуальна екскурсія та аудит: «Дистанційна школа як ресурс».

Об'єкт дослідження: Модель дистанційної освіти (на прикладі школи «Оптіма»). Завдання: Проаналізуйте сайт/програму школи та виділіть 3 ключові переваги для обдарованої дитини: Індивідуальна траєкторія: Як гнучкий графік сприяє поглибленню в обдарованість (спорт, наука, мистецтво)? Психологічний комфорт: Як дистанційна форма нівелює ризики булінгу або «синдрому білої ворони»? Тьюторство: Яку роль відіграє дорослий-наставник у дистанційній системі? Результат: Коротка SWOT-аналіза дистанційного навчання для обдарованих.

Завдання 4. Проєктна майстерня: «Підлітковий клуб як простір реалізації». Розробіть концепцію тематичного підліткового клубу (наприклад, «Клуб юних винахідників», «Психологічний театр», «IT-incubator»). Механіка: Як клубна форма (неформальне

спілкування) допомагає перейти від «теоретичного таланту» до «практичного продукту»? Роль психолога: Пропишіть 3 техніки фасилітації для зняття «страху помилки» у підлітків.

Завдання 5. Вправа «Дерево мотивації та бар'єрів». Складіть візуальну схему факторів, що впливають на систематичність занять обдарованого юнацтва.

- Коріння: Внутрішня мотивація (інтерес, азарт).
- Стовбур: Психологічний супровід (підтримка дорослих).
- Гілки: Зовнішні стимули (гранти, олімпіади, соціальне визнання).
- Шкідники: Дистрактори (соцмережі, емоційне вигорання, завищені очікування батьків).

Завдання 6. Симуляція: «Консультація старшокласника-перфекціоніста». До вас прийшов учень 11-го класу, переможець олімпіад, який відчуває апатію та «втрату сенсу» перед вступом до ВНЗ. Визначіть ознаки «дисинхронії розвитку» (коли інтелект випереджає емоційну зрілість). Запропонуйте техніку «Лінія життя» для планування професійного майбутнього на 10 років вперед. Обдумайте способи допомоги хлопцю.

Завдання 7. Ознайомтесь з чек-листом: ознаки обдарованості в юнацькому віці.

- Здатність до тривалої концентрації на складній темі.
- Завищені вимоги до себе та оточуючих (перфекціонізм).
- Гостре почуття справедливості.
- Потреба у спілкуванні з інтелектуально рівними партнерами (часто дорослішими).
- Схильність до дивергентного мислення (бачення багатьох рішень однієї проблеми).

Поставте по кожному пункту собі бал від 0 (не виражено) до 10 (максимально виражено). Будьте чесними з собою. Простежте, як ви почували себе? Які думки виникли? Чи зустрічали ви людей з вираженими ознаками з цього переліку? Хто з відомих людей мав такі особливості? Який може бути ефект від того, що ми дамо цей перелік батькам та педагогам обдарованого підлітка для їх самодіагностики?

Завдання 8. Кейс-стаді: Артем, 15 років, учень 10-го класу дистанційної школи «Оптіма». Захоплюється програмуванням та математичним моделюванням. Має високі показники IQ (135 балів), проте в очній школі мав конфлікти з вчителями через «зайві питання» та відмову виконувати однотипні завдання. Батьки перевели його на дистанційне навчання, щоб він мав більше часу на профільні курси. Поточна проблема: Попри академічні успіхи, Артем відчуває труднощі з тайм-менеджментом (надто заглиблюється в цікаві йому теми, ігноруючи гуманітарні предмети) та відчуває соціальну ізоляцію. Групова робота:

1. Розробити індивідуальний освітній план (ІОП): Як розподілити навантаження, використовуючи переваги платформи «Оптіма» (доступ до матеріалів 24/7), щоб збалансувати інтереси та обов'язкову програму?
2. Запропонувати форми соціалізації: Які активності в межах дистанційної школи або поза нею (підліткові клуби, хакатони, онлайн-спільноти) допоможуть Артему реалізувати потребу у визнанні?
3. Скласти рекомендації для батьків: Як підтримати пізнавальний азарт підлітка, не допускаючи емоційного вигорання?
4. Використовуючи матрицю професійного самовизначення, допоможіть Артему співвіднести його обдарованість із запитам ринку праці.

Питання для аналізу: До якого типу за Дж. Голландом належить обдарований підліток-інтелектуал? Які суміжні професії (на стику математики та інших сфер) можна йому запропонувати, щоб розширити горизонт самореалізації?

Література: 5, 6, 1, 2, 3, 4, 10, 11.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Черножук Ю. Г. Психологія творчості : навчальний посібник для студентів педагогічних ВНЗ. Одеса, 2010. 182 с. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1851/1психологія%20творчості.pdf>
2. Туриніна О. Л. Психологія творчості : навч. посіб. Київ, 2007. 160 с. URL: http://maup-sevastopol.narod.ru/e_katalog/p08_52.pdf
3. Руда Н. Л. Психологія творчості (Частина 1). Миколаїв, 2021. 96 с. URL: <http://dspace.mdu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/878/1/Руда%20Н.Л.%20Навч-метод%20посібник%20Психологія%20творчості.pdf>
4. Карпенко Н. А. Психологія творчості : навч. посібник. Львів, 2016. 156 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/347/1/Карпенко%20психолог%20творчості.pdf>
5. Біла І. М. Психологія дитячої творчості. К. : Фенікс, 2014. 137 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/9940/1/Психологія%20дитячої%20творчості.pdf>

Допоміжна:

6. Дерев'янка С. П. Психологія дитячої творчості : навчально-методичні рекомендації. Чернігів, 2020. 76 с. URL: <http://erpub.chnpu.edu.ua/8080/jspui/bitstream/123456789/7330/1/Психологія%20дитячої%20творчості.pdf>
7. Шевчишена О. В. Психолого-педагогічний супровід обдарованої дитини у загальноосвітньому навчальному закладі : науково-метод. посіб. Хмельницький, 2016. 237 с. URL: http://umo.edu.ua/images/content/koncorcium/repozitar_uvupo/navch_vydanya/Посібник_Шевчишина%20О.%20В.pdf
8. Лазарович Н. Обдарованість у дошкільному віці : навчально-методичний посібник. Берегово, 2009. 220 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/2536.pdf>
9. Смольська Л. М. Психолого-дидактична специфіка формування творчого мислення молодшого школяра. *Практична психологія та соціальна робота*, 1999. С. 43–45.
10. Смольська Л. М. Самодизайн як культура життєтворчості в освітньому контексті. *Сучасні досягнення вітчизняних вчених у галузі педагогічних та психологічних наук*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 2–3 березня 2018 року). К. : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2018. Ч. 2. С. С. 86–89.
11. Смольська Л. М. Стресостійкість та життєстійкість: креативна модель формування в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського Національного університету. Серія: Психологія*. Випуск 4. Ужгород, 2021. С. 113–117. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/42714>

РОЗДІЛ 3

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ Поточне оцінювання денної форми:

За кожне практичне заняття №1, №2, №3 – по 8 балів.

За кожне практичне заняття №4, №5, №6, №7 – по 9 балів

Всього максимально: $8 \times 3 = 24$; $9 \times 4 = 36$

Всього за поточну роботу: 60 балів.

МК-1 – 20 балів, за **МК-2** – 20 балів.

За підсумковий контроль: (залік) 40 балів.

Всього: 100 балів

Поточне оцінювання заочної форми:

За кожне практичне заняття №2, №3 – по 5 балів.

За кожне практичне заняття №4, №5, №6, №7 – по 10 балів

Всього максимально: $5 \times 2 = 10$; $10 \times 4 = 40$

Всього за поточну роботу: 60 балів.

Підсумковий контроль: залік 40 балів.

Всього: **100** балів.